No. 30. Donderdag 28 Juli 1910. 10de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G. E. V. L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424,* beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:
Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f 2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). *)

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het ***Koloniaal Weekblad*** **toegezonden.**

*) Zie inteeken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeke dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur **E. van Assen,** *Heulstraat 17, Den Haag.*

Informatie-Bureau

(*Secretaris J. L. van Gennep*),

dagelijks (— Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore **Heulstraat 17, 1ste verdieping.**

Zie overigens **Officieele Mededeelingen** ook van het Dagel. Bestuur en de Afdeelingen op blz. 8.

EDUARD DOUWES DEKKER.
MULTATULI.

Een viering van de herdenking van eenig groot feit of van een of andere bijzondere persoonlijkheid brengt pennen en geesten in beweging om te oordeelen over het gewicht van het feit, over de verdiensten en de zwakheden van den gevierden persoon. Vereerders en bestrijders, allen weren zich om het zeerst. In zekeren zin kan dat de bedoeling heeten van het feest, n.l. het vestigen opnieuw en in bijzondere aandacht op wat of wie gevierd wordt.

Echter, jammer genoeg, zijn er velen, voor wie het een gelegenheid is, om zich zelven naar den voorgrond te bewegen, ten einde iets op zich te doen afdruppelen van den lof, die over den bekranste wordt uitgestort. Zij, die maar even met hem in aanraking zijn geweest, niet alleen zij, die daarvan aangename herinnering hebben, maar ook zij, die iets onvriendelijks van hem ondervonden hebben, verzuimen niet van hunne bekendheid met den persoon kond te doen, en elk snippertje of lettertje, dat zij van hem bezitten, te voorschijn te brengen. Dat alles kan er toe bijdragen, om het feest algemeen te doen zijn.

Nu, aan beroering der personen heeft het bij de viering van Multatuli's gedenkdag niet ontbroken. En daar de persoon, die als Multatuli optrad, zich gaarne in het volle menschenleven bewoog, en zijn afscheid van deze wereld nog niet zoo ver verwijderd is, of zeer velen leven nog, die hem gekend of gehoord, die heusche of onheusche bejegening van hem ondervonden hebben, van wie hij geld geleend heeft en niet terugbetaald, enz.; is het geen wonder, dat de pers in die dagen geen rust vond aan zijne nagedachtenis. — Blinde vereering tegenover felle bestrijding!

M u l t a t u l i ' s a f s c h u w v a n l o g e n e n o n r e c h t, de M a n v a n L e b a k en de s t r i j d k r e e t v a n d e n M a x H a v e l a a r, zooals het in die dagen weerklonk, die gedachten hebben Jhr. W. H. W. de Kock als een Achilles uit zijn tent gelokt om goed gewapend de valschheid dier leuzen te gaan bestrijden. Zijn opstel in De Nieuwe Gids van Juli 1910 is in dat opzicht lezenswaard, en geeft meer stof tot overdenking dan wij hier ter plaatse kunnen verwerken. De schrijver heeft willen nagaan, in hoeverre er reden is om te spreken van d e n M a n v a n L e b a k en van d e n s t r i j d k r e e t v a n d e n M a x H a v e l a a r, in het kort, „hij wilde" trachten te bewijzen, dat de Havelaar uit het boek van Multatuli en uit de huldiging niet behoort aan de geschiedenis, maar tot de legende. En zijn besluit is, i n h e t k o r t, dat de Havelaar uit het boek van Multatuli behoort tot de legende, dat die man in werkelijkheid was een onwaar, onvertrouwbaar, ijdel mensch, een slecht, slordig, overijld handelend ambtenaar, een gebrekkig kenner van land en volk, een onverdraagzaam, haatdragend sujet, en wat bij den heer De Kock wel het zwaarst schijnt te wegen: een ontrouw echtgenoot en plichtverzakend vader.

De verontschuldiging voor dat alles is, volgens den heer De Kock, dat Multatuli was een zenuwlijder.

Aldus hebbende afgerekend met de vergoders van Multatuli of van den held in den Max Havelaar, eindigt hij zijn opstel met de vergulding van de zeer bittere pil door de volgende woorden:

„Men verkleint, in geen enkel opzicht de letterkundige waarde van den Max Havelaar, en van Multatuli's latere werken, men bemoddert en verlaagt hem zelven niet, als men beweert, dat hij een zenuwlijder was. Men verklaart daaruit alleen veel van zijn optreden, dat anders onbegrijpelijk zoude zijn, ja, dat velen, die heel niet weten hoe zenuwlijders soms kunnen overdrijven, zouden doen denken aan krankzinnigheid.

Trots die medisch vastgestelde omstandigheid kunnen Multatuli's werken ten ook voor ieder, om met Mr. van Hall te spreken, blijven „vol phantasie, vol oorspronkelijk vonkenspattend vernuft"; kan men blijven zien in „de ideeën, het groote blad — de Times — van zijn ziel; kan men in Multatuli blijven eeren „den onbevooroordeelden denker", „den dichter", „den vrijdenker", „den bevrijder"!"

Dit laatste nu is het, vergissen wij ons niet, dat de Multatuli-commissie (de aangehaalde woorden van haren voorzitter trouwens getuigen het) heeft willen herdenken. Met de menschelijke zwakheden van den achter den pseudoniem verborgen persoon had zij geen rekening te houden. Al valt aan te toonen, dat Van Höevell *) e. a. eerder dan Multatuli gewezen hebben op het verkeerde of verouderde van ons staatsbestuur in Indië, het feit valt niet te weerspreken, dat meer dan door eenige voorafgaande daad door de verschijning van Max Havelaar de gewetens in Holland zijn wakker geschud geworden voor de belangen van den bruinen broeder, dat de verschijning van dat boek een buitengewonen invloed heeft gehad op de jongelingschap dier dagen, op de aanstaande Indische bestuursambtenaren, op de in de latere jaren toegepaste beginselen omtrent Indië en den Inlander, en dat die invloed nog voortwerkt. Daarom blijven wij volkomen gerechtvaardigd achten de stichting van een M a x H a v e l a a r - f o n d s t e n b a t e v a n d e I n l a n d s c h e b e v o l k i n g v a n N e d e r l a n d s c h - I n d i ë.

Echter E d u a r d D o u w e s D e k k e r heeft het den vrienden en vereerders van M u l t a t u l i niet gemakkelijk gemaakt door op den pseudoniem te zeer den stempel te drukken zijner persoonlijkheid, door — was het ijdelheid of naïviteit? — alles wat van hem was, aan en in hem, bloot te leggen voor een ieder, door in strijd met de wetten der beschaving en met hetgeen aan „nette" menschen betaamt, hunne en zijne gebreken niet te bedekken, en, wel in de eerste plaats de zijnen, aan het algemeen oordeel prijs te geven.

Eduard Douwes Dekker gaf er aanleiding toe — wij erkennen het ten volle —, maar toch het is een fout, het is een logen — wil men, tegenover een logen — om bij de bespreking zijner menschelijke hoedanigheden, zijner meerdere of mindere verdiensten als ambtenaar, te doen als Jhr. De Kock en te spreken van Multatuli. Een logen is daarom het boek van De Bruyn Prince, omdat het in den titel heeft: „de dienst van Multatuli als Oost-Indisch ambtenaar" en „Max Havelaar op de Westkust van Sumatra". Wij willen onderscheiden hebben tusschen

*) Jhr. De Kock brengt in herinnering, dat van Höevell was de schrijver van „Slaven en Vrijen". De geestelijke schrijver echter, wiens in de West verzamelde aanteekeningen den inhoud vormen van het boekje van Van Höevell was H. A. A. Niclou, die jaren geleden als oud-majoor der Infanterie te Batavia overleden is, de bekende schrijver van verschillende artikelen over den Atjeh-krijg en andere krijgskundige onderwerpen.

wat Eduard Douwes Dekker is geweest als mensch, en wat zijn geest, zijn ziel heeft geopenbaard door Multatuli.

Hoe men het overigens beschouwe, ook als mensch is hij een bijzondere persoonlijkheid. Hij heeft ons zijn leven gegeven zooals hij het in werkelijkheid geleefd heeft, met zijn goed en zijn kwaad; geen zijner gedachten, al mocht die nog zoo indruischen tegen den geest van zijn tijd, heeft hij ons willen verbergen. Ook daarmede heeft hij de menschheid een dienst bewezen, is hij een gezette studie overwaard. Hij heeft den psycholoog dankbare stof om den mensch te beschouwen in al diens phazen van mensch-zijn. Zoo iemand, hij kan bijwijlen door logen of zelfbedrog misleid zijn, is geen leugenaar, hem blijft de eer toekomen van een waarheidzoeker, al heeft hij de waarheid niet gevonden, zooals het ook niemand vóór hem gelukt is, en vermoedelijk na hem gelukken zal, de volstrekte waarheid te vinden.

PERSKRONIEK.

INHOUD: De heer H. A. van Hien in *De Tijd* over den Islam op Java. — De *Weser Zeitung* over de uitbreiding van Japan over Siam en Java naar aanleiding van een artikel in de „Revue politique et parlementaire" over hetzelfde onderwerp. — Commentaar hierover door *De Nieuwe Courant* en *De Tijd*. — De *Curaçaosche Courant* over de door Amerika bedreigde Curaçao'sche vlechtindustrie.

Eenigen tijd geleden hield de heer Colijn een redevoering voor de anti-rev. kiesvereeniging „Nederland en Oranje" over de beteekenis van den Islam op Java, welke redevoering door Mr. v. Deventer merkwaardig en belangrijk werd geacht omdat zij lijnrecht inging tegen de denkbeelden vroeger door den heer H. W. Boogaard over hetzelfde onderwerp verkondigd. Naar aanleiding van deze polemieken plaatst De Tijd „op verzoek" een artikel van den heer H. A. van Hien, getiteld „Islam-beschouwing". Deze heer, die „40 jaar op Java heeft doorgebracht" valt in vele opzichten den heer Boogaard bij. O. m. waar deze heer de stelling verkondigde, dat er onder 29 millioen Javanen zeker niet meer dan 5 millioen Mohammedanen zijn. Vervolgens zegt de heer v. Hien:

„De heer Van Deventer noemt de middelen, door den heer Boogaard aanbevolen, in hooge mate gevaarlijk. Ik moet dit beslist tegenspreken.

De heer Boogaard stelt voor de thans aangenomen houding van de regeering ten opzichte van het gaan naar Mekka, te laten varen en in plaats daarvan maatregelen, tot het tegengaan van die bedevaart, te nemen.

De regeering moedigt thans het ter bedevaart gaan naar Mekka aan, alleen uit een politiek oogpunt en wel, omdat zij meent, dat, hoe meer hadji's er op Java zijn, hoe minder hun invloed is. Die meening is onjuist. De regeering heeft hierbij uit het oog verloren, dat de naam hadji, afgeleid van Adji (godsdienstleeraar) reeds bestaan heeft van uit den Hindoetijd en dat deze priesters vroeger en ook nog heden als heilig beschouwd worden. Hoe meer hadji's en grooten er op Java zijn, hoe ellendiger de Javaan er aan toe is, daar zij volgens de adat aan heiligen en vorsten nimmer iets mogen weigeren.

Het aanbevolen middel om het ter bedevaart gaan naar Mekka te belemmeren, acht ik niet gevaarlijk, doch onwaardig voor de regeering. In geen enkel opzicht mag de regeering het uitoefenen van den Mohammedaanschen godsdienst tegenwerken. Integendeel acht ik, dat het haar plicht is, dien godsdienst te beschermen. Zij moet trachten het hoofd en de beschermster van dien godsdienst te worden, althans onpartijdig te staan tegenover dezen godsdienst. Elke godsdienst beoogt het goede; alleen de menschen zijn in den laatsten tijd schrikbarend slecht. Het toelaten van de vrije uitoefening van welken godsdienst ook, is een plicht van de regeering.

Toch is er een middel te vinden, om het gaan naar Mekka vrijwillig belangrijk te doen verminderen. De regeering verbiede het dragen van de hadjikleeding. Hiermede wordt de godsdienst niet aangetast, integendeel gebaat, want de meeste Javanen gaan niet naar Mekka uit godsdienstzin, doch alleen om de kleeding te mogen dragen. Die kleeding waarborgt hun spoedig rijk te worden, ten koste van den kleinen man, en dat moet worden tegengegaan.

Men sta het dragen van de hadji-kleeding alleen toe aan één modin voor elke dessa aan één penghoeloe en één naib op elke plaats, waar een assistent-resident gevestigd is. Men geve hun traktement, doch niet te karig afgemeten, de predikanten van den Christelijken godsdienst worden immers ook bezoldigd. Den modin stelle men verantwoordelijk voor de Islambeweging in elke dessa en den penghoeloe met den naib dezelfde verantwoordelijkheid in de afdeeling."

Ten slotte zegt de schrijver:

„Verder beveelt de heer Boogaard aan, de poeasamaand niet langer te beschouwen als de aangewezen vacantie voor Javaansche scholen en rechtbanken.

De raad van den heer Boogaard is naar mijn inzien goed. Men trachte den Javaan begrijpelijk te maken, dat het einde der vasten op den eersten van de maand Sawal, dat is de maand, volgende op de maand Poeasa, geen nieuwjaarsdag is en men trachte hem over te halen, den eersten dag van de maand Soera te gedenken, den werkelijken nieuwjaarsdag, die op Java alleen door werkelijke Mohammedanen gevierd wordt en daarom den naam heeft gekregen van „tahoen baroe hadji". Voorts moet de dag van het einde der vasten door het bestuur niet beschouwd worden als een algemeene feestdag, wel de nieuwjaarsdag der Javanen en men schenke verder aan de vastenmaand der Mohammedanen niet meerdere aandacht dan aan den vastentijd van den Roomsch-Katholieken godsdienst.

De kleine man in de binnenlanden houdt geen poeasa en het zou een zegen voor hem zijn, indien men hem kon begrijpelijk maken, dat de millioenen guldens, die hij wegwerpt aan het afsteken van vuurwerk en het aanrichten van slametans, om zoogenaamd den duivel te verjagen, niet tot het Mohammedaansche geloof behooren.

Ten slotte help ik wenschen, dat alle Javanen werkelijk Mohammedanen in hun hart zullen worden. De godsdienstbegrippen, die in den koran verkondigd worden, zijn werkelijk zoo slecht niet en beoogen het goede en het rechtvaardige en het is naar mijn inzien beter een goed Mohammedaan dan een slecht Christen te zijn."

De Tijd laat dadelijk in het nummer van den volgenden dag, Dinsdag 26 Juli, een corrigendum volgen.

Een „weggevallen noot" plaatst De Tijd boven het stukje, dat als volgt luidt:

Door een onwillekeurig verzuim is gisteren onder het op verzoek van den schr. uit „De Locomotief" overgenomen stuk van den heer Van Hien over „Islambeschouwing" een noot weggevallen der Redactie. Ofschoon het voor de overgroote meerderheid onzer lezers wel overbodig kon geacht worden, wilden wij toch een paar volzinnen, waarin schr. eene gelijkstelling schijnt te bedoelen van den Islam met het Christendom niet zonder protest laten doorgaan. Dat protest betreft de volzinnen: „De Regeering moet aan den Islam niet minder, maar ook niet meer aandacht schenken dan aan den Christelijken godsdienst. Elke godsdienst beoogt het goede; alleen de menschen zijn in den tegenwoordigen tijd schrikbarend slecht." En aan het einde „Ten slotte help ik wenschen, dat de Javanen werkelijk Mohammedanen in hun hart zullen worden. De godsdienstbegrippen, die in den Koran verkondigd worden, zijn werkelijk zoo slecht niet en beoogen het goede en rechtvaardige."

Wij komen vooral op tegen de woorden „elke godsdienst beoogt het goede", alsof „het goede" van den Islam ook maar eenigszins gelijkwaardig zou zijn met het goede van het Christendom! De Koran moge voorschriften bevatten, welke tot rechtvaardigheid en een ander goeds aansporen, dit belet niet, dat de Koran op andere plaatsen een moraal predikt, die met onze Christelijke moraal in volkomen tegenspraak is. Daarbij is onze Regeering, gelukkig!, een Christelijke Regeering en heeft zij om die reden, waar de leer van den Islam met die van het Christendom in conflict komt, den plicht voor de laatste partij te kiezen, geheel afgescheiden nog van politieke overwegingen, welke tot het zelfde besluit voeren."

* * *

De Weser-Zeitung vestigt de aandacht op een in de „Revue politique et parlementaire" voorkomend artikel van Henri Labrouc, getiteld „De uitbreiding van Japan over Siam en Java".

Daarin worden talrijke aanwijzingen genoemd, waaruit de schrijver het besluit trekt dat deze opkomende grootmacht in het Ooster zwanger gaat van de gedachte eens haar heerschappij te kunnen uitstrekken over het eenige nog onafhankelijke rijk in Achter-Indië en over de Nederlandsche bezittingen. Voorts verhaalt de schrijver, dat onder leiding van den Japanschen afgevaardigde Takekochi Yosaboero sedert jaren erop gewerkt wordt, dat Japan de Soenda-eilanden als ondernemingsgebied zal bemachtigen; de rechtmatige eigenaar, Nederland woont ver en is zwak; er wonen daar niet meer dan 70.000 Nederlanders. Voor de ontwikkeling van het volk wordt niets gedaan; daarentegen groeit het aantal der daar levende Japanners steeds aan; hun zaken breiden er zich uit.

Sedert de Engelschen door Singapore de Straat van Malakka in hun macht hebben, blijft voor het verkeer tusschen den Indischen Oceaan en Oost-Azië alleen nog over de Straat van Soenda tusschen Java en Sumatra. Dit ergert de Japanners; zij zeggen: Het is tijd, dat Japan een einde maakt aan de extravangace, dat een klein land als Nederland zulke uitgebreide en vruchtbare bezittingen heeft als de Soenda-eilanden.

De Nieuwe Courant, aan welke wij 't bovenstaande ontleenen, laat daarop volgen:

„Ofschoon wij, evenals de „Weser-Zeit.", van meening zijn, dat de voorstelling, die hier van Japan's wenschen en streven gegeven wordt, sterk overdreven is, meenen wij zulk geschrijf toch niet onopgemerkt te moeten laten en tevens er op te wijzen, dat de schrijver het niet nauw schijnt te nemen met de juistheid van zijn feiten en cijfers.

't Aantal Europeanen bedraagt bijna 81000, waarvan ongeveer 1500 vreemdelingen, ongerekend de 10.700 Europeanen van het leger. Dat niets wordt gedaan voor de ontwikkeling van de bevolking, is eenvoudig een onwaarheid; als de schrijver de moeite wil nemen het werk van zijn landgenoot Cabaton — les Indes Néérlandaises — te lezen, zal hij tot andere resultaten komen.

Dat, na straat Malakka, straat Soenda de eenige verkeersweg zou zijn naar den Indischen Oceaan, is een bewering, die alleen pleit voor schrijvers volkomen onbekendheid met de ligging der Indische wateren. Met de „W.-Z." zijn wij het eens, dat Japan op het oogenblik wel wat anders te doen heeft, dan zijn handen uitstrekken naar Java; het heeft die nog vol met Korea en Mandsjoerijë en tusschen Japan en Nederlandsch-Indië liggen nog de aan Amerika toebehoorende Philippijnen.

Wat later gebeuren kan weten wij niet, maar wij gelooven, dat men op dit oogenblik zich niet over Japan behoeft ongerust te maken."

De Tijd melding makende van dit commentaar der Nieuwe Courant voegt hier aan toe:

„Wij kunnen het hiermede eens zijn, doch alleen onder voorwaarde, dat aan de woorden „op dit oogenblik" een zeer beperkte, bijna letterlijke beteekenis worde gegeven. Echter zijn wij wel degelijk van oordeel, dat sedert Japan een groot-macht werd in Oost-Azië het gevaar van vroeg of laat door een buitenlandschen vijand te worden aangevallen, of wel van hare neutraliteit bij een oorlog in het Oosten gewapend te moeten verdedigen, voor onze koloniën zeer is toegenomen. Met deze zaak hangt natuurlijk ten nauwste samen de organisatie onzer zeemacht in Indië, daar — naar het meer en meer overeenstemmend oordeel van autoriteiten — bij een verdediging van Indië bijna uitsluitend de marine in aanmerking kan komen. Met het vraagstuk artillerie-vloot of torpedo-vloot zullen wij ons thans niet bezig houden, doch wel wenschen wij, als onze beslíste meening te kennen te geven, dat wij het onverantwoordelijk zouden achten, indien op grond van redeneeringen als deze: „Nederland behoeft zich op het oogenblik voor Japan niet ongerust te maken" de organisatie onzer zeemacht in Indië (van welk beginsel die organisatie dan ook moge uitgaan) onbepaald uitgesteld of op de lange baan geschoven werd."

* * *

De Curaçaosche vlechtindustrie wordt zooals de Curaçaosche Courant verneemt, bedreigd door maatregelen, die de douaneautoriteiten te New-York hebben genomen.

„Sedert eenigen tijd, zegt het blad, had het Amerikaansch Gouvernement vermoeden, dat de door verschepers opgegeven waarden niet overeenkwamen met de werkelijke, d. i. de prijs waarvoor hoeden op het oogenblik der verscheping verhandeld worden op de plaats van verscheping. Detectives werden er op uitgestuurd, om de zaak te onderzoeken, met het gevolg, dat de douane-autoriteiten, behalve eene reeds in Mei l.l. aangehouden partij hoeden ter waarde van Doll. 180.000, aan hoeden in haar bezit hebben, die zij weigeren af te geven. Hieronder zijn ook verscheidene bezendingen Curaçaosche hoeden. Dientengevolge is een stremming gekomen in den hoedenhandel, terwijl zaakkundigen verklaren, dat de uitvoer naar New-York onmogelijk worden zal, als het Amerikaansche Gouvernement de afladers wil verplichten de Curaçaosche hoeden voor een hooger bedrag aan te geven, dan thans geschiedt. Het invoerrecht bedraagt in Amerika 35 pCt. ad valorem.

Er zijn thans op Curaçao agenten van Amerikaansche importeurs, die de zaak onderzoeken en door eene goed gestaafde verklaring de aangehouden Curaçaosche strohoeden los denken te krijgen. Het is te hopen, dat men de door de Amerikaansche Regeering aangestelde schatters zal kunnen overtuigen, dat die hoeden werkelijk zeer goedkoop hier werden opgekocht. Voor vele importeurs, die uit Peru en Columbia de echte Panamahoeden hebben ingevoerd en tegen lager prijs hebben aangegeven dan de werkelijke waarde, kan het thans ingesteld onderzoek ernstige gevolgen hebben. Het schijnt, dat het Ame-

rikaansche Gouvernement reeds documenten in zijn bezit heeft, die getuigen dat men met een frauduleus drijven te doen heeft."

Uit de O.=I. Mail.

De **cholera-berichten** der laatste mail luiden nog altijd ongunstig, al werd in de tweede helft van Juni j.l. te Semarang de besmetverklaring opgeheven,

Gedurende de eerste vijf maanden van 1910 stierven er alleen te Batavia reeds 1200 menschen meer dan in de eerste vijf maanden van 1909.

Op initiatief van den Geneeskundigen Raad van Batavia zou nu zeer waarschijnlijk — indien de resident de voorstellen van den raad aanneemt — zoo schrijft de Javabode, de bestrijding der cholera krachtiger ter hand worden genomen. Hoewel het te betreuren valt, dat niet aanstonds bij het uitbreken der ziekte verleden jaar tot zulke maatregelen werd overgegaan, mag ook hier gelden,: beter ten halve gekeerd, dan ten heele gedwaald, meent de redactie van het blad en geeft daarvan uitvoerig aan, wat er alzoo gedaan zou kunnen worden.

Ten slotte vestigt het blad er nog even de aandacht op, dat de wenken voor cholera-prophylaxe (voorbehoedmaatregelen) zullen worden herzien en uitgebreid. Ook deze maatregel is zeer gewenscht.

En niet alleen dat de voorzorgsmaatregelen, die ieder voor zich kan treffen, worden uitgebreid, doch tevens de maatregelen, die van overheidswege moeten worden genomen, wanneer zich verschijnselen van cholera voordoen.

Reeds maakte het hoofd van plaatselijk bestuur van Batavia bekend, dat, zoolang de cholera heerscht de controleur van de afdeeling stad en voorsteden belast zijn met de uitoefening van eene gezondheidspolitie. In samenwerking met den oudst aanwezend stadsgeneesheer zal speciaal toezicht worden gehouden op maatregelen, getroffen in het belang van de bestrijding van de cholera.

Ten behoeve van het publiek zou verder 'n bureau voor inlichtingen geopend zijn op Rijswijk naast het Hotel der Nederlanden, waar dag en nacht gelegenheid zal zijn inlichtingen te bekomen, hoe in voorkomende gevallen van die ziekte te handelen.

Havenbeheer. Aan het Soer. Hbl. wordt van betrouwbare zijde bericht, dat de directeur der burgerlijke openbare werken is uitgenoodigd de regeering van advies te dienen — in overleg voor zooveel noodig met den commandant der zeemacht en chef van het departement der marine en de directeuren van financiën en gouvernementsbedrijven — over de navolgende denkbeelden van de heeren Kraus en De Jongh:

1o. de inrichting van elke Nederl.-Indische haven exploitatie op zich zelf als een afzonderlijk bedrijt, dermate dat zij de rente en aflossing van het daarin gestoken kapitaal opbrengt, waardoor voortaan geen overwegingen van financiëelen aard de regeering meer er van zullen hebben terug te houden om tijdig te voorzien in de behoeften die een toenemend verkeer aan de verschillende havens stellen (decentralisatie in zake havenbeheer), en

2o. de technische verbetering der haven van Tandjong Priok door het graven van een nieuwe binnenhaven.

De instelling al dadelijk eener commissie van beheer voor de evengenoemde haven, zij het aanvankelijk met beperkter bevoegdheid dan in het idee Kraus De Jongh ligt, is een derde aangelegenheid waaromtrent de regeering van de bovengenoemde departementschefs advies verwacht.

Inzake een rationneele haven-exploitatie is hier te lande, in tegenstelling met Engeland bijv., nog zoo goed als niets gedaan. Thans is men door de heeren De Jongh en Kraus op den goeden weg gebracht.

Petroleum.

Men schrijft aan de Soer. Crt.:

Dezer dagen sprak ik iemand, die hier van Borneo's Oostkust terugkeerde en opgetogen was over de vlucht, die de mijnbouw en met name de petroleum-industrie aldaar neemt. Op Poeloe Laut, waar de Amsterdamsche Mij. van dien naam een kolenmijn ontgint en waar reeds tal van vreemde schepen kolen komen laden, begint men met een nieuwen laadsteiger te bouwen ter lengte van 256 M.

Op Balik Papan worden millioenen en nog eens millioenen baksteenen aangevoerd, benoodigd voor den bouw van de verschillende fabrieken en installaties. Naar Tarakan, een eiland behoorende tot Boeloengan, waar de Koninklijke voor de Tarakan-mij. tegen uitkeering van royalitie, exploiteert, neemt de petroleum-productie zoo'n reusachtige vlucht, dat de tankinstallatie met een capiciteit van 15000 tons moet worden uitgebreid tot 60.000 tons. Iedere boot van de Paketvaart, die het eiland in haar geregelde vaart beurten heeft opgenomen, voert belangrijke hoeveelheden pijpen voor leidingen en tankplaten aan.

Men beweert wel eens, dat men in Holland zoo weinig van Indië weet, maar als men al die bedrijvigheid aanschouwt, vraagt men zich af: wat weet men in Indië zelf van Indië?

Is het geen teekenend feit, dat men zich hier op Java warm maakt over desascholen, universiteiten, Boedi Oetomo, redevoeringen van de heeren Frans Rosier en Hoff in „Insulinde" en andere belangrijkheden, zonder dat men in eenig Indisch nieuwsblad iets leest omtrent zaken als hierboven genoemd? Het is waar die zaken gaan in hoofdzaak de Europeanen en het Europeesche kapitaal aan, maar zelfs die hebben ook wel eens aanspraak op belangstelling.

Te betreuren is het in zooverre, dat de aandeelen der zulk een schitterende toekomst tegemoet gaande Tarakan-maatschappij bijna geheel in Engelsche handen zijn. De „Koninklijke" dankt echter ook een groot gedeelte van haar winst aan de rijke petroleumbronnen op dat eiland.

Kolonel Swart met verlof.

Kolonel Swart gaat met vier maanden naar Europa; het bericht is thans officiëel en men kan het onder de officiëele berichten in dit blad vinden.

Reeds bij de benoeming van den heer Swart tot Gouverneur van Atjeh, thans twee jaren geleden, heette het, dat de toenmalige overste, vóór de aanvaarding van zijn nieuw ambt, voor eenige maanden naar Europa zou gaan.

En voor een half jaar dook het gerucht, in den vorm van een praatje als zou de gouverneur van Atjeh aftreden om bevelhebber te worden der koloniale reserve in Nederland, weder op. Wel moet de kolonel het voornemen gehad hebben, wegens familieomstandigheden voor een korte poos naar het vaderland te gaan. De toestanden in het door hem bestuurd gewest maakten zulk een verlof echter blijkbaar niet wenschelijk en zoo kwam het steeds tot uitstel.

Dat gouverneur Swart het gewenschte verlof eindelijk heeft gevraagd en thans verkregen, moet den indruk vestigen, dat de toestanden in het gewest op het oogenblik niet al te ongunstig zijn, meent de Javabode.

Waar dit verlof ook onmiddellijk volgt op het 2e bezoek, door het lid van den Raad van Indië, Liefrinck, aan Atjeh gebracht, mag ondersteld worden dat de Hooge Regeeringscommissaris geen slechten indruk omtrent den stand van zaken heeft verkregen.

Exploitatie van djattiebosch-perceelen.

De directeur van landbouw, de heer Lovink, heeft naar de N. Soer. Crt. voorgesteld een conferentie te beleggen van houtvesters en directeuren van particuliere hout-aankap-maatschappijen om, inzake diverse aangelegenheden tot 'n vergelijk te komen.

Zooals bekend, worden op de houtvenduties de prijzen voor het hout erg opgejaagd, zoodat zij, bij vroeger vergeleken, minstens 40 pCt. in de hoogte zijn gegaan. Waar nu verschillende departementen, als de B. O. W., Marine en andere hun hout bij de particuliere houthandelaren inkoopen, is bij slot van rekening het gouv. de dupe der historie.

De houtvesters doen natuurlijk hun best om het hout zoo hoog mogelijk op te jagen; ja, zij hebben zelf eenigen tijd geleden pogingen in het werk gesteld om te Soerabaja goede stapelplaatsen te vinden. Eén ding is echter uit het oog verloren — wij wezen daar herhaaldelijk op — dat men wel een heel goed houtvester kan zijn, zonder daarom nog een koopman te wezen.

De tegenwoordige directeur van landbouw, die zich overal persoonlijk van een en ander overtuigd heeft, heeft terecht ingezien, dat er verandering moet komen in den ongezonden toestand van thans. Daarom heeft de directeur van landbouw voorgesteld bedoelde conferentie te houden van houtvesters en particulieren, waarbij hij zelf het presidium zal voeren.

Wellicht dat dan tevens beslist wordt welke richting in de toekomst zal worden ingeslagen, n.l. of men staatsexploitatie der djattiebosschen wil, dan wel exploitatie door particulieren. Zooals men weet, was prof. Treub een voorstander van staatsexploitatie; er zijn teekenen die er op wijzen, dat de heer Lovink een tegengestelde meening is toegedaan, wat ons zeer zou verheugen.

Datum en plaats der conferentie zijn nog niet bepaald; vermoedelijk zal zij te Soerabaja worden gehouden.

De Honderdduizend. De Indische bladen vermelden, dat de zoo vurig begeerde hoofdprijs der laatste loterij getrokken is door een eenvoudig Chinees uit Babah (Sumatra).

Een bekende bankinstelling ontving n.l. van dezen heiligen eenvoud een uiterst naïef briefje, vermeldend dat schrijver de honderdduizend getrokken had, met beleed verzoek, deze aan niemand anders uittebetalen, daar hij de prijs zelf zou komen halen.

WEST-INDIË.

SURINAME.

Betreffende de Saramacca-sluizen, waarover reeds zooveel te doen is geweest schreef De West:

„Naar men weet, staat sedert eenigen tijd het Saramaccakanaal in open verbinding met de Suriname rivier, daar wegens het ernstig defect aan de sluis bij Beekhuizen het gevaarlijk wordt geacht deze te sluizen, zoo spoedig mogelijk de spoorverbinding met bleken zijn, dat de gronden aan het kanaal minder overlast van rivierwater hebben, dan aanvankelijk was gevreesd.

Zijn wij wel ingelicht, dan zal waarschijnlijk worden afgezien van het graven van een nieuw kanaal rondom de sluis, met overtoom voor het overhalen van vaartuigen. Vermoedelijk zal men er zich toe bepalen, de open verbinding van het kanaal met de rivier te herstellen door opdelving van de oude kreekbedding der Dominékreek. De sluis zal natuurlijk worden afgedamd met het oog op reparatie.

In Saramacca schijnt bij velen de wensch te bestaan, dat in plaats van een kostbare herstelling der sluizen, zoo spoedig mogelijk de spoorverbinding met Saramacca wordt ter hand genomen. Wij achten ons nu niet bevoegd om in een dergelijk technisch vraagstuk, hetwelk van alle kanten moet worden bekeken een oordeel uit te spreken.

Het onderzoek naar den toestand van de sluis bij Uitkijk, wordt voortgezet. Dat ook deze sluis onderloops zou zijn, is, voor zoover ons bekend, tot dusverre niet gebleken."

CURAÇAO.

De heer Mordy S. L. Madura, voorzitter van den Kolonialen Raad, vertrekt a.s. Zondag over New-York naar Europa, om gezondheidsredenen, meldt de Cur. Cour. van 1 dezer.

Bij den Kolonialen Raad zijn ingediend:

een ontwerp-verordening tot vaststelling van een reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen op Curaçao, en

een ontwerp-verordening ter uitvoering der Curaçaosche mijnwet.

De memorie van toelichting van het eerstgenoemde ontwerp luidt:

Met het oog op de omstandigheid dat er onlangs door het bestuur concessie werd verleend tot den aanleg en de exploitatie van een tramweg op Curaçao, acht de gouverneur het wenschelijk dat er een reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen op Curaçao bij verordening wordt vastgesteld.

Aan de memorie van toelichting van het tweede genoemde ontwerp ontleenen wij het volgende:

In de Curaçaosche mijnwet worden twee onderwerpen behandeld, die goed van elkaar zijn te onderscheiden; in de eerste plaats worden er regelen gesteld betreffende delfstoffen, waarover de eigenaar van den grond niet heeft beschikt voor 1 Juli 1906, en in de tweede plaats betreffende die, waarover dat wel het geval is geweest.

Deze ontwerp-verordening nu heeft uitsluitend betrekking op eerstbedoelde delfstoffen. Bij het samenstellen van dit ontwerp is nagevolgd de Indische mijnordonnantie, terwijl eenige hoofdbeginselen, die niet reeds in de Curaçaosche mijnwet waren vastgesteld, uit de Ind. mijnwet in deze ontwerp-verordening zijn overgenomen.

Bij de regeling der competentie in zake beschikking over den grond ten behoeve van mijnbouwkundige opsporingen of ontginningen is het Hof van Justitie tot eenig competenten rechter in de kolonie verklaard in overeenstemming met de Verordening, die rechtsmacht in burgerlijke zaken ontneemt aan de Raden van Justitie, doch in afwijking van de Verordening regelende de onteigening ten algemeenen nutte, die den Raad van Justitie nog competent laat in onteigeningszaken.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Een stem uit Palembang. Een Palembanger laat zich in de **„Pemberita Betawi"** van 4 Mei j.l. no. 97 over den vooruitgang van het Palembangsche volk als volgt uit:

De vrees en het wantrouwen zich intellectueel te ontwikkelen, welke een vijftal jaren geleden algemeen bij de Palembangers nog bestonden zijn geheel geweken. Op eene bevolking van 40.000 zielen ter hoofdplaats, bestonden toenmaals 2 lagere scholen, welke door plm. 150 leerlingen werden bezocht, terwijl géén enkele Palembanger het onderwijs op de Hollandsche school volgde.

Thans zijn daar ter plaatse één Eerste klas school en drie Tweede klas scholen, zoomede verschillende particuliere onderwijsinrichtingen. Ook in het binnenland treft men op de centra van bevolking en in enkele dorpen reeds verschillende particuliere scholen aan. De Hollandsche school ter hoofdplaats wordt druk bezocht door kinderen van inlandsche ambtenaren en kleinhandelaren, terwijl er een toenemende lust tot het spreken en schrijven in de Nederlandsche taal valt op te merken.

Tegenwoordig wordt aan personen, die als oppasser in gouvernementsdienst wenschen te treden, de eisch gesteld, dat zij met Nederlandsche karakters kunnen schrijven.

Die gunstige resultaten zijn, volgens den schrijver, verkregen ondanks de tegenwerking van de zijde der inlandsche geestelijken en behoudenden. Deze verspreidden het gerucht, dat een ieder, die de Maleische taal met Nederlandsche karakters schreef, hiernamaals zou worden gestraft en dat van hen, die deze taal durfden spreken de lippen zouden worden afgeknipt en hunne monden zouden worden volgegoten met smeltend koper, terwijl degenen, die aan Westersche medicijnen de voorkeur gaven boven de inlandsche bezweringsmethoden bestemd zouden zijn voor het vagevuur.

Schrijver neemt deze gelegenheid te baat er op te wijzen, welk een groot verschil er bestaat tusschen het spreken en het doen der inlandsche geestelijken. Zoo verbieden zij bijv. het uitzetten van gelden op rente, als zijnde volgens de Mohamedaansche godsdienstige instellingen verboden, maar wanneer zij, ondanks dat verbod, zulks toch doen, dan weten zij aan den naam van rente een anderen naam te geven, en op die manier hunne godsdienstige voorschriften te ontduiken.

Ook schrijven zij den mannen voor het geven van behoorlijk levensonderhoud aan hunne vrouwen, maar in de werkelijkheid neemt men zoo dikwijls waar, dat zij hun eigen vrouwen in den steek laten en dan vergeten geld achter te laten of het huwelijk te ontbinden.

De Dzakat (belasting op het rijstgewas, na het binnenhalen van den oogst), welke door alle Mohamedanen verschuldigd is, wordt ook dikwijls, zelfs al beschikken zij over het geld, alles behalve vlug door de geestelijken en behoudenden opgebracht.

Opzichtens geld- en vrouwenzaken, zou de inlandsche geestelijkheid in het Palembangsche dus, volgens schrijver, geen vertrouwen verdienen.

De veiligheid in de Residentie Palembang. — De Zaterdagsche Praatjes van Neutraal voorkomende in de **„Pemberita Betawi"** van 7 Mei '10, no. 99, bevatten de mededeeling, dat de veiligheid in het Palembangsche, meer in het bijzonder in de streken waar Petroleum-ondernemingen gevestigd zijn, veel te wenschen overlaat.

Veroordeelden, die uit de gevangenissen ontvluch-

FEUILLETON.

Het Vilajet Tripolitanië. *)

„Het land van den dorst".
Arabisch gezegde.

Het tegenwoordige Tripolitanië, tusschen Tunisië en het Egyptisch gebied gelegen, is de laatste Turksche provincie op Afrikaanschen bodem; het laatste overblijfsel van het Ottomaansche rijk, dat eenmaal — behalve Marokko — geheel Noord-Afrika besloeg. Thans is het een Turksch Vilajet, in het rechtstreeksch bezit der Porte, dat echter geenszins een geografische eenheid vormt.

Dit uitgestrekte gebied, vier maal grooter dan Italië, bestaat uit een viertal gewesten, door groote woestijnen gescheiden.

Oostelijk ligt het eigenlijke Tripolitanië, loopende van de thans in onderzoek genomen grens van Tunisië, bij de Kleine Syrte tot aan de Syrtenwoestijn aan de Golf van Hydra of Groote Syrte. **)

Westelijk vindt men het schiereiland Barka, omringd door de Lybische woestijn en met zeer onbestemde grenzen. Dit is het Cyrenaïca der oudheid, eenmaal door de Lybiërs bewoond en waar men meende den tuin der Hesperiden en de Lethe (de rivier der vergetelheid) te vinden. Bij Derna (het oude Leptis Magna) liggen de ruïnen van een groot paleis van Septimus Severus (den éénigen Romeinschen keizer, die, hier geboren, de taal van Hannibal sprak) met andere kunstschatten nog altijd in het zand bedolven! Opgravingen zijn er door de Turken verboden.

In 1869 werd Barka als het Mutessariflik Benghazi van Tripoli gescheiden; in 1879 tot een afzonderlijk vilajet verheven, doch het staat nog altijd onder het militair bewind van den Vali van Tripoli.

In den oostelijken hoek, door bergen van 't eerste district gescheiden, ligt Ghadamès, terwijl zuidelijk het grootste Sandschak, Fessan, met de hoofdplaats Moerzoek, een eigen natuurlijke zône vormt.

Vooral omtrent het zuidelijk „Hinterland" in de Sahara bestond veel verschil van meening, tot Frankrijk, door de tractaten van Augustus 1890 en 21 Maart 1899 met Engeland gesloten, eenvoudig dit alles in beslag nam en zich een weg baande van de zuidelijke grens van Tunisië „vers nos futures possessions de Ouadai" *). Deze broederlijke verdeeling van den buit wekte veel ergernis in Italië en schudde de geesten in Turkije wakker.

Fessan is van Ghadamès door de Djebel es Soda, de vrijwel onbekende „zwarte bergen", gescheiden. Het Ghurian-gebergte, westelijk van Tripoli, waar het in den winter flink vriest en vaak sneeuwt, vormt een der laatste uitloopers van het machtige Atlasgebergte, de ruggegraat van Marokko, Algerië en Tunisië, en sluit zich langs de landengte bij Gabès in de nabijheid van Kairvean daarbij aan.

Geen enkele rivier wordt in het regentschap gevonden; men vindt er slechts waterloopen in den regentijd, Wadi of Oued genaamd, meest alle droog in den zomer. Aan den voet der Ghurian-bergen, op het strand en bij Derna, in Barka, worden talrijke kleine bronnen gevonden, die de heuvelen groen en de cultuur mogelijk maken, doch wier daaruit ontstane stroompjes spoedig in het zand verdwijnen.

De oppervlakte van het land wordt, Barka niet medegerekend, op 1.051.000 v.k. M. geschat; met dit schiereiland erbij, dat militair daarmede één geheel vormt, doch civiel door een eigen gouverneur wordt bestuurd, wordt dit ongeveer 1.200.000 v.k. K.M. Daarvan zijn tot heden alleen de vruchtbare vlakte, de Sahel **), benevens de strooken langs de Oueds en de dalen der bergen bebouwbaar gebleken. De kustlijn, grooter dan die van Tunisië en Algerië te zamen, heeft een lengte van 1900 K.M. of iets meer dan de afstand van Amsterdam naar Konstantinopel.

Wat de bevolking betreft, zijn de cijfers al zeer weinig betrouwbaar. Volkstellingen werden nooit gehouden en mocht men daartoe overgaan, dan zouden de onvoldoende contrôle, de groote moeilijkheden om de nomaden op te nemen, en de vrees dat militieplicht dan wel zwaarder belasting daarvan het gevolg zullen zijn, toch tot onware opgaven leiden.

De Hollandsche consul, L. Festa, schatte in 1856 het aantal inwoners op één à anderhalf millioen, doch dit was nauwelijks de helft van vóór de jaren 1832 tot 1842, toen oorlogen en pest dit land teisterden. Latere opgaven spreken van toenemenden achteruitgang en geven voor 1905 slechts 910.000 zielen, waarvan 300.000 voor het Sandschak Tripoli en 120.000 voor Fessan.

Tripoli is de eenige werkelijke stad, behalve de havenplaats Choms (in Barka); overigens vindt men slechts gehuchten van leemhutten of tenten, meestal rondom de Kasr's (garnizoensforten), gelegen; Benghazi vormt verder een der voornaamste centra der bevolking, met Moerzoek, enz.

Over het geheel geniet Tripoli van een gezond klimaat, ondanks de snikheete dagen, wanneer de woestijn-storm de Samoem, waait, die de temperatuur wel eens tot 56 graden doet stijgen; Moerzoek is echter berucht door zijn veelvuldige koortsen. Wel is het klimaat veranderlijk en wisselen warme dagen af met koude nachten en zware stortregens met een maandenlange droogte. De regenval vermindert van Noord tot Zuid, en wordt dan ook als loopende van 200 tot 450 m.M. jaarlijks opgegeven. Terwijl het in de hoofdplaats door de zeewinden nog betrekkelijk koel is, vangt reeds op één uur gaans van de stad de vuurgloed der Sahara aan.

De grootste en meest hinderlijke warmte heeft men van Augustus tot October. In November of December begint de regentijd, die tot in April duurt; doch het winterklimaat is hoogst aangenaam. Het klimaat der vlakten van Barka wordt „het heerlijkste der wereld" genoemd *), en de versterkende, ozonlucht, die men in de woestijn inademt „de meest gezonde van den aardbol" (Rohlfs).

Over het geheel is Tripolitanië echter een dor, boomloos en waterloos land, minder vruchtbaar dan de andere landen langs de Middellandsche Zee; is het een troostelooze zandvlakte, waar mensch en dier wegkwijnen door de ongunst der natuur en de schuld der bewoners, wat elders zal worden aangetoond.

Nog zijn van toepassing de woorden, die de oude Sallustius schreef over dit land der Numidiërs: „De zeeën zijn er onstuimig en zonder veilige havens; hemel en land zonder water, doch de bewoners gezond, krachtig en tegen vermoeienissen bestand."

Om een indruk te krijgen van dit „pays de la soif", zooals de Arabieren het noemen, werden enkele kleinere uitstapjes gemaakt in de woestijn, doch ook een vrij lange tocht naar de bronnen van Zara, Zuidoostelijk van Tripoli op den weg naar Fessan gelegen.

Bij aankomst op de eenige standplaats der rijtuigen, holden een zestal koetsiers in wilde vaart recht naar ons toe, alsof het op ons leven was gemunt; daarvan kiezende hem die ons het minst gevaar had doen loopen, ratelde weldra onze carrosse

*) Overgenomen uit de fraai geïllustreerde Reisschetsen van H. VAN KOL in *Het Weekblad voor Indië*.

**) De naam Syrte komt van Syrö: „Ik sleep weg". De vloed is hier veel sterker dan elders in de Middellandsche Zee en voert bij hevigen wind leem, zand en rotsblokken mede, waardoor het strand en de reeden voortdurend van vorm veranderen en ondiepten ontstaan. Reeds 50 vóór Christus werd dit door den geschiedschrijver Sallustius opgemerkt.

*) Marcel des Bois. *La Tunisie au début du XXme siècle*, pag. 3.

**) Sahel noemt men de strook lands langs de kust loopende van Tripoli tot Mesrata.

*) Edw. Ray. *The Country of the Moors*.

ten, hetzij te Batavia, hetzij elders, weten in den regel naar Zuid-Sumatra te ontkomen en zich daar schuil te houden.

De uitgestrekte oerwouden en de geringe politiemacht daar aanwezig, maken arrestaties moeilijk.

Doch ook de ontvluchte veroordeelden uit de gevangenissen van de residentie Palembang verzamelen zich in die bosschen, zoodat daar thans zeker wel 'n 70-tal van die veroordeelden te zamen zijn.

Ze zijn veelal gewapend, en daar zij door diefstal in hun levensonderhoud moeten voorzien, maken zij natuurlijk de omstreken van de petroleum-ondernemingen onveilig.

De postlooper van een der ondernemingen, die het traject Batoe Kras-Soeban Djeridji (Onder-afdeeling Lematan-Ilir) had af te leggen, werd aangevallen en beroofd. Een zijner ambtgenooten trof tusschen Lembak en Pajakaboeng (Ogan-Ilir) hetzelfde lot. Tengevolge van een en ander geschiedt het karrentransport thans onder gewapend geleide.

Aan het hoofd der bende staan de tot twintig jaren dwangarbeid veroordeelde inlander Hadji Babela,- alsmede de inlanders Mahinoen, Haroen en enkele anderen. De bestuursmaatregelen hebben er toe geleid, dat reeds eenige individuen zijn opgevat.

Eene belooning van 250 gulden is toegezegd voor de gevangenneming van Hadji Babela.

Volgens geruchten zou deze, tengevolge van ziekte reeds zijn overleden Wel werd onlangs door de politie een lijk onderzocht, maar herkend als dat van Hadji Babela werd het niet, zoodat men nog in het onzekere verkeert omtrent zijn bestaan.

Verbetering der toestanden in de afdeeling Lebong (Residentie Benkoelen). — Vroeger was Kepahiang de hoofdplaats van de afdeeling Redjang-Lebong, doch sedert de maand September 1909 is laatstgemeld ressort tot een zelfstandige afdeeling verheven met Moeara Aman als hoofdplaats, en standplaats van den assistent-resident, terwijl de Redjang daarvan een onderafdeeling uitmaakt met Kepahiang als standplaats van den Controleur.

De geheele afdeeling ressorteert tot de Residentie Benkoelen.

Blijkens mededeelingen, voorkomende in de **Pentjaran Warta** van 11 Mei j.l. no. 101, zijn de toestanden in Lebong in de laatste jaren tengevolge van oordeelkundige bemoeienissen van het bestuur, belangrijk gewijzigd en in vele opzichten vooruitgegaan, waarvan de bevolking partij trekt. Niet alleen moesten vroeger levensmiddelen, als rijst, aardappelen, groenten, enz., van de hoofdplaats Benkoelen worden aangevoerd en waardoor ze slechts tegen hooge prijzen te verkrijgen waren, terwijl ze thans tegen veel billijker prijzen kunnen worden ingekocht maar de bevolking, die zich hoofdzakelijk bezighoudt met den aanleg van sawahs en het inzamelen van boschproducten, meer in het bijzonder van de caoutchouc, is thans, tengevolge van die bestuursbemoeienis, evenals op Java ook in het bezit van vischvijvers en daardoor in de gelegenheid zich met levende visch te voeden, inplaats van alleen met geimporteerde, gedroogde visch, zooals vroeger het geval was. Tengevolge van het inroepen van de hulp van Javaansche landbouwkrachten, wordt er meer en beter werk gemaakt van de rijstcultuur met het gunstige gevolg, dat meer bevredigende oogsten worden binnen gehaald en dat er rijst van goede, en voedzame hoedanigheid. thans plaatselijk tegen meer billijken prijs te verkrijgen is.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Tentoonstelling te Nanking (Groot-China). — In de Koloniale Weekbladen van 27 Januari en 24 Maart j.l., nos 4 en 10, werd reeds het een en ander vermeld met betrekking tot het doel, dat met het houden van de Tentoonstelling te Nanking in Groot-China werd beoogd, zoomede de geldelijke moeielijkheden, waarmede de onderneming te kampen had. Zooals bekend is heeft Generaal Toan Fang, de tegenwoordige Gouverneur-Generaal van Petjili. vroeger Onderkoning van Liangkiang, in deze het initiatief genomen. Hij werd, zooals de berichten thans luiden, daarbij gesteund door de plaatselijke Chineesche autoriteiten en Europeesche zendelingen In de **„Perniagaän"** van 6 Mei '10 no. 97 kan men eenige nadere berichten over deze Tentoonstelling, die spoedig geopend zal worden, lezen, en daarin tevens de opmerking vinden, dat zij de eerste Tentoonstelling is, welke in Groot-China, op groote schaal wordt gehouden en dat het geen twijfel overlaat of zij zal de volle belangstelling trekken ook van de blanke rassen.

Met het oog op het gebrek aan ruimte in de stad Nanking, is het Tentoonstellingsgebouw opgericht in de nabijheid van het spoorwegstation Sanpailao, tusschen den grooten buitenweg en de stad, terwijl op het gelijkgemaakte terrein, ter grootte van 162.000 vierk. Meter, tal van wegen zijn aangelegd, en prachtige versieringen met vele exotische planten zijn aangebracht.

Van de groote poort te Nanking loopt bovendien een afzonderlijke weg naar het Tentoonstellingsterrein, aan welks zijden verschillende woningen en twee groote gebouwen zijn verrezen, ten behoeve van het logies der Europeanen, die de Tentoonstelling zullen bezoeken. De treinen zullen in stede van om de 7 uren, om de 5 uren loopen.

Het complex Tentoonstellingsgebouwen bestaat uit één hoofdgebouw en vijftien kleinere, welke op kosten van de provinciën, die aan de onderneming hebben deelgenomen, zijn opgericht.

Tegenover het hoofdgebouw staat een fraaie Chineesche poort te midden van de gebouwen, waarin de nijverheidsvoortbrengselen onder dak zijn gebracht.

De Tentoonstelling zelve zal, ondermeer, een beeld geven van de producten, die Groot-China voortbrengt van de daar bestaande soorten van Nijverheid, voorts is er een machinegalerij, een groote verzameling van voorwerpen die op den vooruitgang van China betrekking hebben, terwijl men er tevens tal van voorwerpen van Europeesch en Japansch porselein zal aantreffen. Ten slotte is er een flink gebouw, waaraan 90.000 gulden is besteed, en dat bestemd is voor het houden van lezingen.

Men verwacht dat deze tentoonstelling veel zal bijdragen tot bevordering van de vriendschappelijke verhouding tusschen de Chineesche en de Westersche nationaliteiten, dat zij meer onderlinge waardeering zal kweeken en dat de bestaande handelsrelatiën zullen worden uitgebreid.

Hoe moet de Nederl.-Indische Chinees toch handelen? Deze vraag der wanhoop doet de Mede-Redacteur van de **„Ho Po"** Tan Goan Kiat, in zijn blad van 8 Mei '10, no. 368, naar aanleiding van het feit, dat het Gemeentebestuur te Buitenzorg, thans van de aldaar op de passer wonende handelaren, voor de door hen gehuurde woningen, per persoon en per maand, eene heffing doet van 3, 4, 5 en meer gulden. Die vraag is echter niet eene persoonlijke, maar geeft weer hetgeen de meeste in Ned.-Indië wonende Chineezen, die bekend zijn met het moeilijk politiek en sociaal bestaan hunner landgenooten, denken.

Dit steeds moeilijker worden van het bestaan, is werkelijk een kwestie van algemeen belaug, een onderwerp van ernstige overweging.

Tengevolge van het in eigen beheer nemen door de Regeering van de Opium- en Pandhuispachten, loo-

---

met het geraas van een vat vol oud ijzer, over de keien, om, na de Méchia te hebben doorsneden, in vollen ren, door een zapité gevolgd, in de woestijn aan te landen. De avonturen der reis, die geenszins zonder hindernissen was, kunnen wij stilzwijgend voorbijgaan, ten einde meer aandacht te schenken aan onze omgeving.

Dor was het, leeg en kaal in die bruine, zacht glooiende vlakte, in die desolate zandzee, waar in terrein-verzakkingen nog plassen water stonden, die voedsel gaven aan eenig rietgras; vrouwen met bloote armen waren ijverig bezig dit gras te verzamelen. Deze werkbijen, gebukt onder zwarten doek los voor het gelaat, en groote ringen (haar gansche fortuin) aan enkels, polsen en ooren. Het waren blijkbaar vrouwen uit de stad, die aldus een schamel stuk brood trachtten te verdienen.

Veel vrijer was de oogopslag der Bedouïnen-vrouwen, die met ongesluierd gelaat achter haar man aanstapten; toch waren zij verlegen genoeg om zich een doek in den mond te stoppen en daarop te bijten.

Terwijl zij, blijkbaar een langen tocht achter den rug hebbende, moeizaam voortstrompelden door het mulle zand, zat haar heer en meester lustig met zijn beide beenen de trom te slaan tegen de ribben van dien anderen werkezel waarop hij was gezeten. Dat is hier en in alle Oostersche landen trouwens regel; de vrouw sleept zich te voet voort, en de man zit op den rug van een dier kleine, sluwe bourricots, die als lastdragers, meer slaag dan eten krijgend, hun leven slijten.

Aan kameelen geen gebrek. Langs de groene hellingen van een Turksch fort waren geheele kudden aan het grazen; aan den horizon zagen we telkens de fijne silhouetten van deze, op een afstand sterk op struisvogels gelijkende, dieren, met nekken als slangen, opduiken, doch altijd met zware vrachten beladen. Voorop gingen steeds groepen van vrouwen soms haar sluier, die ook dienst doet tegen de zon, uitdagend ter zijde werpende, en dan volgden de kameelen met lange schreden en lichten tred, elk struikje of sprietje verslindende dat hun geoefend oog mocht ontdekken. Krachtige mannen, het lange vuurroer over den schouder, wierpen een verre van vriendelijken blik op den „Roumi" en de schaamtelooze (immers ongesluierde) „beunnete", om dan met eenig ontzag naar den gordel van achterlaad patronen te kijken, die de borst en schouder van onzen zaptié omgaf......

Kameelen zijn voor zulke tochten van weken en maanden absoluut onmisbaar in dit waterlooze land. Het schip der woestijn is niet alleen zeer frugaal wat het voedsel betreft, doch weet in talrijke cellen zijner maag het vóór de afreis in massa's opgeslurpte water te bewaren en geleidelijk voor het onderhoud van zijn lichaam te verbruiken. Verbazend is hun weerstand tegen hitte en dorst. Met hun schommelende gang kunnen zij bij dag en nacht doorloopen; dank zij hun breede pooten, zinken zij niet diep in het zand; zij genieten soms niet meer dan 2 uren rust per etmaal, slapende op hun knieen, want een kameel ligt nooit op zijn zijde. Door deze zware vermoeienissen en veelvuldige ontbering verdwijnt de bult op hun rug. Deze reserve van vet wordt automatisch door het dier verbruikt, is de graadmeter zijner gezondheid; een goed gevulde bochel wijst op behoorlijke rust en voldoende voeding, hem trouwens zelden verleend. Als zadel, waarop de goederen worden vastgemaakt, dien 'n ruwe platte zak van kameelhaar met stroo gevuld, die vaak bloedige wonden moet bedekken. Voor dieren voelt de Arabier immers niet het minste mededoogen.

Om een kameel te doen knielen geeft men hem korte slagen tegen den voorpoot, en daarna tegen de achterbeenen, terwijl het opstaan in omgekeerde volgorde geschiedt. Ten einde des nachts of in de weide het wegloopen te beletten, wordt een der beide voorpooten opgebonden, zoodat hij slechts op drie pooten hinkende zich kan voortbewegen. Hoe kinderlijk en zachtzinnig hun kop, klein voor zulk een groot lichaam, er moge uitzien, zij kunnen soms geweldig van zich afbijten en elke beet met hun stinkende tanden kan een groot gevaar van besmetting opleveren.

Men onderscheidt scherp van elkaar de dure en goed gedresseerde rijkameelen, „meharis", en de lastdragende kameelen, „dschmèl", die 150 tot 200 KG. dragen; de sterkere 300, ja soms 400 KG. De betaling voor dit transport is uiterst gering: een dier, dat bv. 200 KG. hydraulisch saamgeperst alfa-gras draagt en dit 7 dagreizen ver moet vervoeren, verschaft aan zijn eigenaar slechts een inkomen van 7 francs in het geheel, waarvan hij dan nog zichzelf en zijn kameel moet voeden. Wel is waar kost de voeding van deze dieren niet veel: zij stellen zich tevreden met enkele droge struiken of takken, die zij op den kalen bodem vinden. Wel wordt hun gang daardoor vertraagd en meer dan 4 K.M. per uur wordt door een lastkameel niet afgelegd.

Ook de kameelvoerder is niet te benijden; hard is zijn bestaan. De scherp-koude nachtelijke wind dringt door zijn burnoes heen; rustige slaap wordt hem niet gelaten, want voortdurend zit hij in angst voor roovers en dieven. Nauwelijks op het eindpunt der lange reis aangekomen, moet hij een nieuwe karavaan vormen voor den terugtocht, daar fr. 30 voor 90 dagen arbeids geen rusttijd toelaat. Zwerven, waken, zwerven, dagelijks honger en dorst trotseeren, is dan ook zijn dagelijksch lot.

De karavaanhandel is bijna uitsluitend in handen van Arabieren, die karavanen, ter grootte van soms 2 à 400 kameelen of meer, coöperatief uitrusten; de geldschieters nemen dan in den regel de helft van de behaalde winsten. De karavaan-voerders zijn bekend wegens hun stipte eerlijkheid, waarom hun dan ook langdurig crediet wordt verleend; valsche opgaven der behaalde prijzen in verre landen — dus bezwaarlijk te controleeren — werden nooit ontdekt. Wanneer, en dit geschiedt meermalen, de kameelen bezwijken, deponeert de leider de goederen in de open woestijn, en is zeker, al is het soms een jaar later, ze onaangeroerd terug te vinden. Talrijke ambachtslieden, kleine venters, negers van de kust, ja avonturiers sluiten zich bij zulk een karavaan aan, wier omvang dus steeds groeiende is. Twee dagen vóór de aankomst op een wachtplaats (oase) wordt een méhari vooruit gezonden, om de komst aan te kondigen; de koopers zijn dan, met hun ruilgoederen, ter plaatse en na 2 dagen is de markt afgeloopen, en trekt de karavaan weer verder, steeds verder. Een tocht van Tripoli naar Soedan duurt 6 maanden bij 20 uren reizens per dag; de Arabieren verstaan de kunst, zittende op hun kameel te slapen. Vele kameelen worden dan te zwaar afgebeuld en moeten onderweg worden afgemaakt, waarna hun vleesch tot voedsel dient. Om het water der maag te drinken, gelijk men wel eens vertelt, wordt nooit een kameel gedood, daar het een zuren, viezen smaak heeft verkregen.

Wanneer de Samoem in aantocht is, wordt de zon loodkleurig geel en eindelijk vuurrood; de lucht sist en knettert, en weldra vaart die gloeiende wind met dof geruisch pijlsnel over den bodem. Om zich tegen het inademen der schroeiende lucht te beschermen, hullen de mannen hun hoofd in zware doeken en steken de kameelen neus en mond in het zand. *) Door zijn groote hitte en droogte verschroeit hij soms toch in korten tijd de menschen en dieren.

Aldus is het land. Wie zijn daarvan de bewoners? Hoe is en was hun lot?

*) Bij lichte Samoems is het voldoende den wind den rug toe te keeren en op ezel of kameel te blijven zitten, daar het zwaardere en verstikkende stof zich dan niet hoog boven den bodem verheft.

pen er thans in iedere residentie wel een dertigtal Chineezen rond, zonder inkomsten, daar zij thans werkloos ronddolen dan wel met den kleinhandel een onvoldoende levensonderhoud vinden.

Niettemin wordt door het Bestuur van hen toch de regelmatige betaling der belastingpenningen verlangd, moeten zij deelnemen aan de nachtelijke politieronden en aan andere bestuursverplichtingen voldoen zoodat zij niet in staat zijn voor een behoorlijk levensonderhoud van hun gezin te zorgen.

Immers, zij zijn gebonden aan hun Wijk, moeten voor de reispassen naar andere afdeelingen zich uitgaven getroosten en het handeldrijven in de dorpen en op de particuliere landen is òf verboden, òf het wordt zóó moeilijk gemaakt, dat men wel aangewezen is op den handel, uitsluitend op de plaatselijke markt, waar het aantal koopers bijna even groot is als dat van de verkoopers.

Het spreekt van zelf, dat de Indische Chinees in een en ander leert berusten. Maar dat de Gemeenteraad te Buitenzorg nu de betaling eener belasting op de huurwaarde vraagt van 3 gulden tot 5 gulden en meer per persoon en per maand, is al te erg!

Deze heffing valt hoofdzakelijk op den kleinhandelaar, die verplicht is in de Wijk te blijven en die, wanneer in den genomen maatregel geen verandering wordt gebracht, zijn bedrijf zal moeten staken. Doch hij treft indirect ook de Chineezen in de dorpen en op de particuliere landen, die daar gevestigd zijn, hetzij met vergunning van het Bestuur, hetzij omdat zij daar geboren zijn. Vroeger kon de Chinees in de dessa of in het gebergte verblijf houden en had hij daar een behoorlijk bestaan. Hij was er tot nut van den inlander, vooral van den kleinen man.

Wel is waar, is zulks ten allen tijde door machthebbenden en anderen ontkend, maar niettemin was zulks toch de zuivere waarheid en schrijver is er van overtuigd, dat geen enkel inlander zijne bewering, die hij ten allen tijde zal volhouden, zal weerspreken. De Chinees in het binnenland kende het dagelijksch moeilijk bestaan van den inlander en daarom hielp hij hem dikwijls aan het eerste voedingsmiddel, d. i. rijst, of aan gereed geld.

Natuurlijk verdiende de Chinees aan die transactie, maar op een geheel andere wijze dan de Arabieren, die hooge renten eischen en allerhande middelen weten te vinden, zoodanig dat het goed van den inlander steeds in hun bezit komt.

De Chinees daarentegen was gematigd in zijne eischen en vroeg niet meer dan billijk was.

Men oordeele zelf:

In den regel nam de inlander een kleine som gelds (bijv. 2 gulden) op, onder oogstverband, dat wil zeggen, dat hij dat bedrag na den oogst teurg zou betalen met één picol ongebolsterde rijst, ter waarde van f 2.50 of f 2.70.

Soms had het geld drie à vier maanden uitgestaan en dan verdiende de Chinees 50 of 70 cent.

Werd één picol gebolsterde rijst geleend, dan betaalde de inlander, bijv. na drie of vier maanden tijd drie picol ongebolsterde rijst of driemaal f 2.70 is 8.10 terug. De waarde van de gebolsterde rijst bedroeg 7 gulden per picol en er werd dus f 1.10 verdiend.[1]

Deze transacties geschiedden steeds ter goeder trouw; een gezegelde overeenkomst werd niet opgemaakt. Bleef de inlander nalatig in het nakomen van de door hem aangegane vrijwillige geldelijke verplichtingen, dan droeg de Chinees de schade, eene omstandigheid, die niet uit het oog mag worden verloren, wanneer men den Chinees ten deze beoordeelt en hem als een woekeraar in de inlandsche maatschappij beschouwt.

Van Vreemde Koloniën.

Irrigatie in Egypte.

Bij gelegenheid van zijn verblijf, nu onlangs in Egypte, heeft een medewerker van de Londensche Financial News getracht eenige uitlegging te verkrijgen aangaande de vraag: in hoeverre de bewerkingen juist moeten worden geacht, aangaande den schadelijken invloed van de irrigatie op den katoenoogst?

Zoo gaf La Nation van 30 April j.l. een artikel uit L'Afrique française weer waarin betoogd werd, dat de in de laatste jaren in Egypte aangelegde irrigatie-werken niet met zulke goede uitkomsten, wat den katoen-oogst betreft, werden bekroond als verwacht werd. Integendeel zou de ondervinding hebben aangetoond, dat de mindere opbrengst der velden verband hield met het verhoogde niveau van het grondwater en dus moest worden toegeschreven aan te groote vochtigheid van den plantbodem. In het kort zou dan volgens bedoeld artikel de ondergang van de katoen-cultuur in Egypte binnenkort voor de deur staan.

De stelling, dat de afvoer van water onvoldoende is, werd in Egypte het eerst geopperd door een Fransch ingenieur. bij het bestuur der domeinen Audebeau. Het departement van openbare werken werd hierop beschuldigd, het land door eene te overvloedige besproeiing te hebben gemineerd. Ten slotte werd door het bestuur eene commissie ingesteld, die tot het besluit kwam, dat zoo al de afvoer, van het water niet zoo goed was als die had kunnen wezen het toch belachelijk was, uitsluitend aan deze oorzaak den achteruitgang qualitatief en quantitatief van den katoen-oogst toe te schrijven. De commissie heeft bevonden, dat het middel hiertegen is gelegen in oordeelkundige zaadselectie en vernietiging van de katoen-rups. In Egypte, waar eerst onvoorwaardelijk aan de juistheid van Audebeau's stelling werd geloofd, is men intusschen naar de schrijver in Financial News opmerkt, tot andere gedachten gekomen en zou nu nog enkel in Europa aan die stelling worden vastgehouden, waarvan de onjuistheid uit het volgende zou moeten blijken.

Tot de maand October liet de katoen-oogst van het vorige jaar in Egypte zich gunstig aanzien. De planten stonden er goed voor, niettegenstaande de herhaalde aanvallen van de katoen-rups, waartegen het bestuur in 1909 verzuimd had de noodige maatregelen te treffen. Plotseling brak toen de rupsenplaag in hevigen graad uit, tengevolge waarvan de katoen-oogst, die op 7.5 millioen kantars was geschat slechts 5 millioen kantars opbracht, hetgeen gelijk stond met een verlies voor het land van 10 millioen pond sterling. Indien deze mindere opbrengst het gevolg ware geweest van het verhoogde peil van het grondwater, zou het toch niet wel aan te nemen zijn, dat de planten gelijk nu tot slechts enkele weken voor den pluk er goed en krachtig uitzagen, zoodat de beste verwachtingen mochten worden gekoesterd.

Bovendien bleven de uitkomsten van den oogst op de hoogvlakten van Boven-Egypte, waar er geen sprake kan zijn van infiltratie van het water in den ondergrond in 1909 nog veel meer beneden de verwachtingen dan in Neder-Egypte, zoodat voor beide wel degelijk aan eene zelfde oorzaak, het optreden der rupsenplaag mag worden gedacht.

Het bestuur van Egypte heeft voor dit jaar krachtige maatregelen tot bestrijding van die plaag genomen, en er is naar het schijnt alle hoop, dat de uitkomsten bevredigend zullen zijn.

Duitsch koloniaal nieuws.

In Zuid-West-Afrika, waar het bestuur hoogelijk ontstemd is over den clandestienen uitvoer van diamanten uit de kolonie, waaruit voor den fiscus 'n belangrijk schadepostje voortvloeit, is men ook allesbehalve gunstig gestemd voor invoer en uitbreiding van een bepaald element der bevolking.

Het aantal lieden van gekleurd ras in de kolonie steeg van 3539 in 1908 tot 4282 in het volgend jaar, terwijl het aantal kinderen van gemengde bloede toenam van 1112 tot 1574. Dat gaf een lid van den Landesrat aanleiding voor te stellen, bedoelde kinderen van hunne moeders te ontnemen en op kosten van den staat te doen opvoeden. De gouverneur wees er op, dat het bestuur reeds van zijne weinige achting voor Europeanen, die met inlandsche vrouwen in concubinaat leven, had laten blijken door de weigering, aan die lieden land te verkoopen en op eenigerlei wijze te steunen. Indien de particulieren zich nu ook van die lieden terugtrokken, zou hun aantal van zelf afnemen. Bovendien was verbetering van den toestand te wachten door de immigratie van Duitsche vrouwen.

Uit statistische gegevens betreffende Duitsch-O.-Afrika blijkt, dat in het district Kilwa de kindersterfte bij de negers tot 55 pCt is gestegen. De beslissende oorzaak is over het geheel eene aandoening van de ingewanden tengevolge van slechte voeding. De kinderen hebben reeds voor hunne geboorte te lijden van de gevolgen der gebrekkige voeding van de moeders, en van hunne geboorte af, wordt, daar de moedermelk hun niet voldoende voedsel verschaft, in het ontbrekende voorzien door hen vol te stoppen met een mengsel van meel en rauwe melk. Zoo komt het dat uit een onderzoek, hetwelk 472 moeders met 974 kinderen betrof, bleek, dat slechts 432 kinderen in het leven waren gebleven.

In Kameroen is nu een nieuwe regeling getroffen betreffende de uitgifte van domeingronden. In beginsel zullen die terreinen niet meer in eigendom worden afgestaan doch verpacht, met uitzondering van terreinen ter grootte van hoogstens drie hectaren, bestemd voor den aanleg van huizen of tuinen. Zulke terreinen kunnen tegen betaling in eigendom worden afgestaan, mits de eigenaar daaraan de bestemming geeft, waarvoor zij werden afgestaan, en zich onderwerpt aan de verkeersvoorschriften.

Groote terreinen worden verpacht voor den tijd van 25 jaren, maar kunnen ook in eigendom worden verkregen, wanneer de huurder minstens de helft heeft betaald.

Engeland en zijn Kroonkoloniën.

Door den Engelschen wetgever zijn in verloop van tijd voor verschillende kroonkoloniën en protectoraten belangrijke sommen toegestaan, voor spoorwegaanleg als anderszins, waarvoor de Engelsche belastingbetaler nu nog het noodige moet opbrengen aan rente en aflossing.

Zoo wordt voor den aanleg van den Oeganda-spoorweg nu nog jaarlijks omstreeks 4 millioen gulden uit de Engelsche schatkist betaald.

In het Engelsche Lagerhuis is thans de vraag gesteld, of daar, waar door Engeland bijdragen werden verleend voor productieve werken in de kroonkoloniën en protectoraten niet aan het moederland 'n zeker aandeel in de winst er van moest worden toegekend, dat in het geval van den Oeganda-spoorweg op ongeveer de helft zou worden gesteld, terwijl de wederhelft aan de kolonie zou ten goede komen.

De Engelsche regeering bleek wel zin te hebben in dit voorstel. De aangelegenheid zou in overweging worden genomen.

Het einde van een roover.

Dat was in de eerste helft van deze maand een wilde jacht in het Westelijk deel van Algiers, in de provincie Oran, waar sedert zeven maanden een inlandsche roover, Labane, met zeven rotgezellen de streek om Saïda onveilig maakte. Elken dag liet hij van zich hooren. Nu eens was het een diefstal; dan weer ging hier of daar de oogst op de velden in vlammen op; ook moorden hadden af en toe plaats terwijl dikwijls den vrouwen door de schurken geweld werd aangedaan.

De gendarmerie werd tegen deze bende in 't veld gebracht, maar Labane wist steeds elke ontmoeting met zijne vervolgers te vermijden, totdat het bestuur ten langen leste, ongeduldig geworden, aan eene bevolkingspatrouille opdroeg de vervolging op zich te nemen. Vier honderd goumiers, inlandsche ruiters, togen sedert het begin van deze maand de bende van Labane voortdurend op. De roovers weken naar het Westen uit, in de hoop blijkbaar op Marokkaansch gebied te kunnen ontwijken door de dichte bosschen, die zich bij Bedeau en Bossuet tot de grens uitstrekken.

Den 5en Juli vielen de roovers eene op zichzelf staande hoeve bij Tadjemout aan, teneinde zich meester te maken van de wapens der bewoners. Onmiddellijk verzamelde kaid Serradj, een beproefd inlandsch hoofd, vijftig ruiters om de vervolging der bende op zich te nemen. Hij ontdekte hen in een doear op militair gebied. Onmiddellijk openden de roovers het vuur op hunne vervolgers, tengevolge waarvan kaid Serradj en drie ruiten kwamen te vallen. Van de verwarring, die hierdoor onder de vervolgers ontstond, maakten de roovers gebruik om zich in het dichte woud terug te trekken, waarheen zij echter door de lieden van kaid Serradj, die zich oogenblikkelijk weder hadden hersteld, gevolgd werden.

Door het bestuur werden intusschen maatregelen genomen, om den roovers den pas naar Marokko af te snijden door een troep van drie honderd ruiters, door de bestuursambtenaren geleid. De man werd ten slotte gevat, maar daarmede schijnt de rust in Algiers niet te zijn verkregen, daar nu toch weer bericht kwam van den aanval op een postwagen in West-Algiers. Daar schijnen Wild-West-manieren ingang te hebben gevonden.

Oost= en West=Indisch Literatuur=overzicht.

Onderzoek mindere welvaart.

Van de publicatiën als gevolg van het onderzoek naar de mindere welvaart der inlandsche bevolking op Java en Madoera is weer een nieuw deel verschenen (Batavia, Drukkerij Papyrus). De titel luidt: Levering van benoodigdheden voor het leger en de zeemacht door de inheemsche nijverheid, aanvulling der overzichten van den inlandschen en van den niet inlandschen handel en nijverheid, bewerkt door den majoor-intendant (thans waarn. directeur van 's lands gevangenis te Jogjakarta) J. B. Plas.

Een overzicht van dit boekdeel te geven is met 't oog op de voor deze rubriek toegestane plaatsruimte niet wel mogelijk, waarom wordt volstaan met 'n korte kritische uiteenzetting, ontleend aan de opmerkingen van den luit.-kolonel-intendant Palm, welke als bijlage aan het werk zijn toegevoegd.

Indien de samensteller met het voorafgaand geschiedkundig overzicht bedoeld heeft tot eene verklaring te geraken van den hedendaagschen stand der industrie, dan is dit doel niet bereikt, omdat 't overzicht feitelijk eene beschrijving bevat van de standpunten, welke de verschillende koloniale bestuurders ten aanzien van de Inlandsche industrie innamen, hoe zij over die industrie dachten en wat geproduceerd werd. Eene geregelde ontwikkelingsgeschiedenis, in verband met den economischen toestand der bevolking en de omstandigheden, welke remmend op de industrie werkten of daarop voordeelig hebben ingewerkt, worden in dat overzicht gemist.

De thans voor het Leger benoodigde artikelen, voor zoover ze door de Intendance worden aangeschaft, zijn te onderscheiden in die, welke in Indië en die welke uit Nederland worden betrokken.

In Indië worden als regel aangeschaft: vlechtwerk, meubilair en verdere voorwerpen van huisraad of nachtleger, schoeisel, fournituren, sommige conserven, blik- en ijzerwerk. Werd er reeds langen tijd naar gestreefd om deze artikelen v. z. m. in Indië van particuliere zijde te betrekken, c. q. de grondstof te doen verwerken, en was het daarbij opmerkelijk, dat bij vraag voor dergelijke leveranties, bijna nimmer aanbiedingen gedaan werden van Inlandsche zijde — de inlander werd hierbij blijkbaar door den Chinees verdrongen —, in de laatste jaren worden de hiervoren bedoelde artikelen grootendeels vervaardigd door dwangarbeiders binnen de muren der gevangenissen. Deze maatregel geschiedde naar aanleiding van den wensch der regeering om de dwangarbeiders met ambachtswerk bezig te houden. In hoeverre dit productief maken der gevangenissen ten nadeele geschiedt van de Inlandsche nijverheid, waagt overste Palm niet te beoordeelen.

Hoe dit zij — het spreekt vanzelf, dat het Leger voor de aanschaffing van zijne behoeften zooveel mogelijk dient ter markt te gaan in zijn eigen land en dit niet alleen uit kolontaal ethische overwegingen, maar bovenal om in geval van oorlog met een B. V. op eigen beenen te kunnen staan. Het legerbestuur heeft in die richting steeds gewerkt, en is zelfs meermalen de toestand op industrieel gebied in Nederlandsch-Indië vooruitgeloopen door personen te steunen, die de levering van schoenen en conserven op zich wilden nemen.

Zooals uit het vorenstaande moge blijken, kan het Leger dat tegenwoordig voor de vervaardiging van tal van artikelen op de gevangenissen is aangewezen, weinig of niets aan de ontwikkeling van de Inlandsche nijverheid bijbrengen. Vele andere artikelen door het leger gebruikt, als equipementstukken, versierselen en stoffage, badhanddoeken, wollen dekens, aarde- en glaswerk, bascules en tal van koperwerkartikelen worden nog steeds uit Holland geëischt, want de practijk heeft uitgewezen, dat die artikelen door het leger uit de 2e of 3e hand, en aldus duurder dan thans zouden moeten worden aangeschaft.

Ten slotte teekent overste P. aan, dat de bijdrage van den majoor-intendant Plas geen nieuwe gezichtspunten opent voor de aanschaffing of vervaardiging van legerbenoodigdheden waarin door de Intendance wordt voorzien.

Tijdschr. Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De nieuwe afl. van het Tijdschr. van genoemd Genootschap bevat, als gewoonlijk zooveel bijdragen over de Indiën, dat het onmogelijk is bij elk artikel afzonderlijk stil te staan; om die reden slechts eene opsomming.

Verslag van de expeditie naar de Suriname-rivier (slot), door J. G. W. J. Eilerts de Haan (met afbeeldingen). Bijlage I: De bergtriangulatie, door idem (met schets). — II. Woordenlijst der Saramaccaner boschnegers, door R. H. Wijmans. — III. Lijst der verzamelde planten, door Dr. A. Pulle. — Geographisch-geologische Skizze vom Nordrand von Sumatra, von dr. H Hirschi (met kaart en afbeeldingen). — Foutieve vermelding van berghoogten op schetskaarten der Buitenbezittingen, door G. P. Rouffaer. — Het dalen van eilandjes op de oostkust der Mentawei-eilanden, door J. H. Pondius van Herwerden. — Aanteekeningen bij de schetskaart van Portugeesch Timor, door G. P. Rouffaer. — De uitbarsting van den Lobetobi Laki-laki op 23 Januari '10, door G. P. Rouffaer. — Mededeelingen over Nederlandsche onderzoekingsreizigers in onze koloniën. — Berichten omtrent vreemde onderzoekers in idem. — Mededeelingen van de redactie (Huldiging der Lorentz-expeditie. — Nieuwe huldiging van Junghuhn. — Een Encyclopaedisch Bureau voor de Buitenbezittingen. — De studie der aardrijkskunde aan de Utrechtsche universiteit. — Een Ned. expeditie naar Timor.). — Een en ander over onzen tocht naar 't Sneeuwgebergte van N.-Indië, door J. W. v. Nouhuijs (met afbeeldingen).

Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur.

Afl. 5 van deel 38 bevat de volgende opstellen: Beantwoording van het artikel van Dr. J. Bosscha over de Inlandsche theecultuur in de Februari-afl. van Deel 38, door A. F. Velders. — Besmettingsproeven, door G. L. Gonggrijp. — Nota over eenige bijzonderheden van den rijstbouw, door Oey Tjien To. — Landbouwonderwijs voor Java en Madoera.

door A. J. Koens. — Het kaartsysteem, een middel tot vereenvoudiging van publiekrechterlijke administratie en meer speciaal van die der belastingen, door B. Hulshoff. — Uit de binnenlanden van Java (het district Tjibalioeng, Bantam), door H. Th. Kal.

Het laatste artikel bevat zeer interessante mededeelingen omtrent godsdienst, taal en levenswijze der bevolking van het Soendaneesche district Tjibalioeng. Volgens den schrijver is de Tjibaloenger bekend om zijn stille, eenvoudige zeden en de zeldzaamheid der misdaden die bij hem plaats hebben. Zelden of nooit verschijnen Tjibaloengers als beklaagden voor den Landraad of politierechter, geregeld brengen zij van hun armoede de landrente op aan het Gouvernement en oprechtheid en goede trouw kenmerken hen. Prostitutie is niet bekend, terwijl de polygamie slechts bij enkele gegoeden voorkomt.

Na deze en andere loftuitingen klinkt het navolgende ietwat pijnlijk.

Er is inderdaad nog weinig voor het volk van Tjibalioeng gedaan. Hun hoofden, die hun belangen moeten behartigen worden bij voorkeur gekozen uit de minderwaardigsten van het gewest; hij die elders niet voldoet is voor deze geïsoleerde landstreek nog wel goed en de bevolking is het slachtoffer van deze opvattingen. Hun wegen onderhouden zij zelf, bruggen zijn er niet over breede rivieren. Hier vindt men overvaarten, die echter bij een eenigszins versnelden stroom niet zonder gevaar gebruikt kunnen worden, zoodat het verkeer telkens gestremd is. In den westmoesson treden de groote rivieren, die dit gebied doorsnijden, buiten hare oevers, wegen, desa's en rijstvelden worden elk jaar overstroomd, natuurlijk tot groot ongerief van de daar gevestigde bevolking.

Een zoutpakhuis is hier ook niet. Men moet palen ver loopen om een zoutpakhuis te bereiken, en als de zoutverkoopers de rivieren niet over kunnen, is men in de desa's soms dagen lang van zout verstoken. Met verlangen wordt dan ook tegemoet gezien, de invoering van het zoutbriketstelsel in dit district, waardoor op elke onderdistrictshoofdplaats zout te verkrijgen zal zijn, hetgeen voor de bevolking een groote verbetering wezen zou.

Weekblad voor Indië.

In No. 9 van den loopenden jaargang heeft R. B. (dat is ongetwijfeld Dr. R. Broersma) het over Inlandsche kunstnijverheid. Het betoog van den schrijver komt hierop neer dat men z. i. de inlander zal moeten leeren zijn kunstnijverheid toe te passen op het Europeesch gebruik. Volgens hem zijn het de heeren Cuypers en Mr. Vissering die in dit opzicht den goeden weg bewandelen, op wier initiatief op de Brusselsche tentoonstelling een gebouwtje (pendoppo) is opgericht, waar een aantal inlanders zullen worden werkzaam gesteld, enz.

Met de resultaten der tot heden gehouden pasars malam is de schr. maar matigjes ingenomen. Ook schuilt er volgens hem bij de vele bevorderaars der Javaansche kunstnijverheid wel eens een addertje onder het gras. Zoo vertelt hij dat er zijn „die bijvoorbeeld dure sarongs verkoopen, welke door inlandsche vrouwen zijn vervaardigd met langdurige inspanning en tegen een bitter klein loon. Sarongs voor 25 of 30 gulden verkocht, terwijl de inlandsche vrouw, die het kleedingstuk bewerkte nog geen tien gulden ontving voor eenige weken arbeids. Door de humaniteit en de behartiging van zulke particulieren die een fijn broodje weten te slaan uit slecht betaalden arbeid, komt de inlandsche kunstnijverheid niet veel verder."

Jammer dat Dr. Broersma die zonderlinge „bevorderaars der inlandsche kunstnijverheid" niet openlijk aan de kaak stelt!

Overigens bevat dit Nummer van het weekblad onder meer de navolgende opstellen: Multatuli-dag in het Vlamenland. — Het nieuwe lid van den Raad van Indië, A. J. baron Quarles de Quarles (met portret). — Het inlandsch ziekenhuis te Tjepoe (met afb.) door H. D. S. — Iets over groenteteelt (vervolg), door V. M. A. B. — Het vervolg van De paupers. Roman uit de Indo-Europeesche samenleving, door Victor Ido. — Eindelijk zij gewezen op het slot der reisschetsen (aangevangen in No. 7 en vervolgd in No. 8) van den heer H. van Kol, getiteld: De smaragden gordel rond de stad Tripoli.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 29: Robusta-koffie of Hybride-enten, door Dr. P. J. I. Cramer. — Invloed van het drogen op de kwaliteit der thee, door Dr. A. W. Nanninga. — De gouvernements-caoutchouckultuur in Ned.-Indië. — De resultaten der voorjaarsinschrijvingen van Sumatra- en Borneo-tabak. — Verslag van het mijnwezen over het 3e kwartaal 1909. — Emigratie van Javanen naar Sumatra's Oostkust. — In-voer op- en uitvoer van Java in 1910. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieële berichten en verslagen. — Nieuwe Maatschappijen, enzoovoort.

Ten slotte nog eenige, sedert het vorig overzicht ontvangen publicatiën.

Schets van een Soembaneesche spraakkunst (naar het dialect van Kambera), door D. K. Wielenga, Missionair predikant te Soemba Pajeti (Batavia, Landsdrukkerij).

Bulletin No. 63 van de Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig onderzoek der Nederl. koloniën, waarin het Verslag van de Nieuw-Guinea expeditie van den heer Mr. Lorentz c. s., loopende van 25 Januari tot 4 April 1910.

Sport in het Indische leger (met afbeeldingen), in Eigen Haard, 1910, No. 30.

Statistieke gegevens omtrent de Indiën over 1908. Jaarcijfers voor het Koninkrijk der Nederlanden. ('s-Gravenhage, Gebr. Belinfante).

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 29 Juni 1910;
De Sumatrapost, idem;
Het Soer. Handelsblad t/m 28 idem;
Het Ned.-Ind. Effectenblad no. 25;
De Indische Mercuur no. 30;
Handelsberichten v/h Min. v. Landb. no. 175.

Leestafel HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat No. 17, den Haag, geopend dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

Museum voor Land- en Volkenkunde, verslag van het jaar 1909.

Inlandsche landraadvoorzitters en Inl. bestuursambtenaren door F. Fokkens.

Acht dagen in de Padangsche bovenlanden door L. C. Westenenk.

Inl. ambtenaren ter Sumatra's Westkust no. 1. Tijdschrift Minankabau Vereeniging.

12e jaarverslag van den nationalen bond voor vreemdelingenverkeer in Nederland.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabaiasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zendeling-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Ned.-Indië, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, en tal van andere brochures, jaarverslagen, enz. enz.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging.

In sub XVII van de notulen der jaarlijksche algemeene vergadering van 9 Juli 1910 (zie Koloniaal Weekblad van 14 Juli 1910 no. 28) is sprake van het feit, dat het bestuur der Studentenvereeniging te Leiden een verzoek heeft gedaan aan den heer Mr. Lorentz, om in de maand October a.s. eene lezing te houden.

Dit moet zijn: het bestuur der I n d o l o g e n - V e r e e n i g i n g te Leiden.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 24 Juni 1910. No. 50.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den ass.-res. J. C. Meyer; den administrateur J. H. Th. Pieneman; den assistent bij het Dep. van Landb., Dr. Th. Valeton en den Directeur H. B. S te Semarang Dr. H. D Tjeenk Willink.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk te Djember G. F. Smith; de commies mej. E. A. Mallien; de id. te Muntok W. J. Trouerbach en de kl. mej. W. Coert.

Benoemd: tot contr. B.B., L. B. C. de Klerk; tot referendaris B.B., A. de Haze Winkelam; tot houtvester L. A. van der Ven, F. G. Uhl en J. C. van Ravenswaaij Claasen; tot leeraar H. B. S. te Semarang R. van Esveld; tot commies te Muntok A Pattinasarany; tot gouv. van Celebes en onderh. W. J. Coenen, tot ambtenaar in- en uitvoerrechten W. J. G. Malga; tot adjunct-chef S. S. op Java 2e afd., F. N. Max en L. F. Botter; tot kantoorchef 1e klasse W. M. de Haas; tot commies 1e kl. G. S. v. Koetsveld en W. G. Broek; tot tijdelijk id. H. Harbord; tot leeraar bij de Kon. Wilhelminaschool H. J. Buijsman.

Geplaatst: in de res. Cheribon de contr. F. B. Batten, Madioen C. H. H. Snell, Semarang W. C. Adriaans; te Malang de onderwijzer W. H Philippo; te Buitenzorg K. J. van Damme; te Djokja W. W. Hakkert; te Sidoardjo J. Gouwentak; te Pamekasan J. B. Kreeft.

Militair Departement.

Verleend een jaar verlof aan den 1en luit. der inf. J. H. Velthuijsen; 2 jaar aan den kap. J. C. de Bruine, den 1en luit. J. M. van Gils.

Bevorderd: tot majoor de kapiteins Jhr. J. C. C. Sandberg en H. L. Bense; tot kapitein de 1e luit. A. F. J. Baptist en V. E. Segov.

Uit de Javasche Courant van 28 Juni 1910. No. 51.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den comm. J. A. W. de Graaf; binnenl. verlof van vier maanden aan den gouv. van Atjeh H. N. Swart.

Ontslagen: op verzoek eervol de opzichter J. J. van Dongen; de administrateur A. de Burlet.

Benoemd: tot zoutverkooppakhuismeester te Semarang J. Burer; tot 1e Subst. griff. b/d R. v. J. te Semarang Mr. A. J. C. Nelissen; tot adm. pandhuisdienst L. F. Carlier; tot inspecteur boschwezen P. Schokker; tot stationscommies J. Ch. W. B. Kroese en Ch. R. Riet; tot adsp.-ingenieur J. E. A. von Wolzogen Kühr; bij den post- en telegr.-dienst: tot commies 2e kl. H. F. Reichman, L. G. de Scheemaker, H. C. de Wit, P. F. Tremio en S. L. F. Catalani; tot regent van Tanralili (Celebes) Poenroe daeng Mangali; van Bonea (Saleijer) Moehama daeng Malewa.

Geplaatst: in de residentie Pekalongan de controleur L. B. C. de Klerk.

Benoemd: tot controleur in de residentie Oostkust van Sumatra Th. H. A. van der Ven.

Geplaatst: in de residentie Palembang de controleur J. D. de Roock.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de kol. bij den generale dienst Dr. V. J. Olivier; de luit-kol. der Inf. I. F. M. Dart, en de 1e luit. kwartierm. J. L. Verboon.

Verlengd: met een jaar het verlof van den 2en luit. der inf. J. D. A. van Gumster.

Bevorderd: bij het wapen der genie, tot luit.-kolde majoors A. S. Ruzette en F. W. P. Clignett; tot majoor H. van Tongeren.

Verleend: een jaar verlof aan den 2en machinist bij de gouv. marine Ch. G. S. Holliger.